

LOVÉTEI KIÁLTÓ

VIII. évfolyam, 7. szám, 2006. július. Ára szabadeladásban: 1 lej

A falutalálkozó programja és ajánlók a 4-5. oldalon.

"Légy igazságos! Gyűlölet, elfogultság, egyéni vagy nemzeti önzés ne vezessen ítékezésedben és cselekedeteidben. Az igazság előbb-utóbb csak diadalt arat, viszont az ebül szerzett jószág ebül vész el. Az fontosabb, hogy önmagadat tudod becsülni mindig, s ezt csak akkor teheted, ha lelkiismeretvizsgálataid idején tiszta szívvel és nyugodt lélekkel tudsz szembe nézni önmagaddal. Nagy gyengeség az, ha nem érzed magad alatt az igazságosság szilárd talaját".

Az Erdélyi Gazda aranymondásaiból

A katonák nem tudják, hogy miért harcolnak

Ha folyamatosan meg akarunk felelni a mai világ kihívásainak, akkor jól figyeljünk, mert magunk ellen cselekszünk, közösségeink ellen követünk el olyan lépéseket, melynek ellenőrzése kikerül kezeink közül, a palackból kieresztett szellemet már nem tudjuk visszazárni a palackba, míg magától vissza nem kerül. A környezetünkben fújó szelek arra irányítják figyelmünket, hogy egymás nyakának esve megfelelkezzünk emberi mivoltunkról, és versengve nyerni akarjunk úgy, hogy legyőzzük a másikat. Egyfajta csendes háborúnak lehetünk tanúi vagy részesei folyamato-

san. A háború most tudati szinten zajlik, és a csatasorban elől a tudatlanok állnak, mint annak idején, mikor nagyapáinkat vitték golyót fogni. Ők azt nyerheték, hogy nem veszítették el életüket. Mi mit nyerhetünk, ha beengedjük a csatateret ütközőpontjait közösségeinkbe, ha részesévé válunk egy olyan küzdelemnek, ami nem értünk van, de úgy van meghirdetve, hogy nekünk akarnak vele jót tenni? Minden háború az utóbbi két évszázadban így van meghirdetve, és kikért van? Harcolni az életért szükséges, küzdeni kell, de nem mindegy, hogy küzdelmünkben mit használunk: szerszámot vagy eszközt. Valamikor nagyapáinknak szerszámuk voltak, és mindent szeretettel, szeretetből, szervezeten viseltek, így teremtettek vele.

Hittek a Teremtőben és a teremtésben, és abban, hogy ők Isten képmásai, és ekként is cselekedtek. Nem ítélekedtek olyan könnyen, időt szenteltek a világ megértésének, és nem volt mindegy, hogy az utat, az életük útját hogyan járják hosszan.

Ma eszközeink vannak és céljaink. Az előre meghatározott cél elérése a fontos, és mindegy, milyen eszközökkel érjük el, elérjük. Nem fontos lassan számunkra, hogy milyen utat járunk be, csak célba érünk. A cél szentesíti az eszközt elvet követjük, és nem vesszük észre, hogy az eszközök használatával pontosan az a cél csorbul, amit el szeretnénk érni.

Lázár László

Tanácsülés

2006. július 17-én került sor az év negyedik rendes havi tanácsülésére. Az alábbi napirendi pontok megvitatására hívták össze a Tanácsot:

- A 2006-os évi költségvetés keretén belüli hitelátutalások jóváhagyása,
- A 2006-os évi költségvetésbe foglalt tartalékalap felhasználásának jóváhagyása,
- A község gazdálkodására és községépítésre megállapított speciális illeték felhasználásának jóváhagyása,
- A III. Falutalálkozó pénzelésének jóváhagyása,
- A külföldre utazó küldöttség utazási költségei kifizetésének jóváhagyása,
- A Kákvirág Egyesülettel való együttműködés és az egyesület támogatásának jóváhagyása,
- Lövéte község kanalizálása és a 29. számú községi út modernizálására vonatkozó pályázatok és az ezekhez szükséges hatástanulmányok jóváhagyása,
- A község területén található erdei utak az állami erdészet tulajdonából a helyi közigazgatási egységek részére való átadásának jóváhagyása,
- Különfélék.

Az első napirendi pont keretén belül olyan költségvetéleteket terjesztettek elő, amelyek a költségvetésbe előre nem voltak befogva, mint a kirulysarki iskolatáborba még egy rendágy nemű vásárlása és a tél folyamán keletkezett károk kijavítása, ez 5 000 új lej érték.

A kicsi tűzoltó pompa megjavítására 1 000 új lej szükséges, mert az utolsó tüzesetkor a tűzoltás végeztével tönkrement. Az önkormányzat földszintje meggombásodott, ami sürgős beavatkozást igényelt. A fertőtlenítés és a padlás újrarakása

6600 új lejbe került.

A fent említett költségek fedezésére 10000 lej a szociális konyha emeleti részének kialakításától vonnak el, valamint 2600 lej van a tartalékalapban, amit erre a célra használnak fel.

Az előterjesztést az önkormányzat elfogadta.

A második napirendi pontot az előterjesztés szerint elfogadták, mivel annak felhasználásáról már az első napirendi pontban döntött a tanács.

A harmadik napirendi pont keretén belül a község gazdálkodására és a község szépítésére begyűlt pénzek felhasználásáról döntött a tanács. Ezen költségvetési tétel keretén belül 4 700 lej gyűlt be, melyet a község központjában a két elmaradt támfal kiépítésére fordítanak.

A negyedik napirendi pont keretén belül felhatalmazták a polgármestert, hogy a költségvetésben a falutalálkozóra befogott 8.000 lejt felhasználhassák a találkozó pénzelésére. Pál Csaba tanácsos megemlítette, hogy a tavalyi falunapok kapcsán a polgármester még nem tartott a tanácsnak beszámolót, bár azt még februárban megígérte.

A külföldre utazó küldöttség utazási költségei fedezésének keretén belül határozat született, hogy az erre a célra a költségvetésbe befogott 1.700 lej egyharmadát felhasználhatják a Domaszékre való utazás kapcsán.

A költségvetésben szerepel egy 3.000 lej értékű tétel, melynek célja a Kákvirág Egyesület támogatása. Ennek a tételnek a felhasználását, valamint az önkormányzat és az egyesület közötti együttműködési szerződés megkötését elfogadta a tanács.

A község kanalizálása és a központot Kalibáskővel összekötő útszakasz rendbetételére nyílt lehetőség egy, a kormány által meghirdetett programban.

A kanalizálásra 22 milliárd régi lej, az útra 36 milliárd régi lej lehet megpályázni a program keretén belül. A megpályázható összegek legtöbb 10%-át kell önerőből fedezni. A programok 12 hónap alatt fognak lefutni. A vita után az a megállapodás született, hogy a község vállalja fel a 10% önrészt, mivel az növeli az esélyt a pályázat megnyerésére, és úgyszint csak maximum az egyik lesz pénzelve a program keretén belül.

A község területén található utaknak az állami erdészettől a község tulajdonába való visszajuttatására a dokumentációt már egyszer összeállította a tanács, de valamilyen formai hibák miatt, ami nem az ő hibájukból keletkezett, szükségesé vált újabb határozatot hozni az utak visszaszerzésére.

Különfélék:

A különfélék keretén belül megbeszélésre került, a szentegyházi kórház kérése, melyben anyagi segítséget kér azzal a céllal, hogy fűtési rendszerét korszerűsítse, így csökkentse a fenntartási költségeket. A vita azzal zárult, hogy a polgármester felvállalta, hogy beszél a pappal, hogy két vasárnapi templomi gyűjtést adjanak a kórház javára.

György Árpád tanácsos nehezményezte, hogy a Lövétei Kiáltóban nem pont úgy jelent meg a CEC épületének megvásárlásáról szóló tudósítás, mint ahogy elhangzott a tanácsülésen. Itt most azt a részt közlöm, ami a gyűlésen hangzott el, elhagyva azt a részt, ami szerkesztői adatok begyűjtése alapján volt hozzáfűzve. "Lázár Zoltán polgármester tájékoztatta a jelenlévőket a CEC épületének megvásárlásáról és a megvásárlás mikéntjéről, a licit előtt kialakult helyzetről. Elmondta, hogy az önkormányzaton kívül a Transland és a Star-prodcom

(folytatás a 6. oldalon)

Az a kicsi fehér házikó

Amikor tavasz végén kezdik kopogtatni a kaszákat a férfiak, viccesen azt szokták mondani, miért "boszontások" az asszonyokat, vagyis az asszonyok sok munkája mellé most még a szénacsinalás is odaszegődik. Sokszor elgondolkodtam, hogy milyen csodálatos a jó Isten természetvilága, tavasszal megindul az élet, és ezzel egyidejűleg az emberben is megindul egy folyamat, ami ösztönszerűen vezeti az embert, tudja, mikor mit kell tenni. Mezőgazdasággal, állattartással foglalkozó ember számára nagyon fontos a szénacsinalás, hiszen jól táplált jószágai után az ember is viszonzást kap, amikor fogyasztja a tejet, sajtot, túrót, húst. Először a mezőn végzik el a kaszálást, és aztán szép lassan hátravonulnak az erdei részekre, vagyis a tanyákra.

Felgyorsult világunkban változtak a munkamódszerek, aki teheti, kaszálógéppel kaszál, és sok ember a szekér helyett ügyes, kicsi terepjárókkal közlekedik.

Milyen más volt az erdei kaszálás szertartása ezelőtt 30-40 évvel! A gyermekek alig várták, hogy kezdődjön az erdei kaszálás, mert akkor elköltöztek másfél hónapra az erdőre, és magukkal vitték állataikat is.

A családjára pár nappal azelőtt elment, kitakarította a házat, és ha szükség volt, ki is meszelte. A derékaljat és a párnahuzatokat friss szénával töltötték meg. Így kezdődött az erdei szénacsinalás. Amikor beesteledett, még népesebb lett a tanya, mert éjszakára szállást kértek azok is, akiknek azon a részen nem volt tanyájuk. Nagyon nem is kellett, hogy kérjék a szállást, mert a gyermekek estefelé már kérdezték, hogy "ugye a szomszéd bácsi is nálunk fog aludni"? Milyen boldogok voltunk mi,

gyermekek, amikor hallgattuk este a sok szép történetet a fogásról (más alkalommal nemigen hozták elő az ott eltöltött éveket, de amikor többen beszélgettek, jobban nyilatkoztak ezekről az időkről), majd hallgattuk a medvés történeteket, a szenezés alatt történt eseményeket; és így a gyermeknek fogalma lett arról, hogyan is éltek bent aludtak a házban, a férfiak az odorban fűrták be magukat a jó meleg szénába.

Reggel korán mozdult a kaszás nép, és öt óraker már kaszáltak. Hét óraker valaki

vitt nekik egy kicsi harapnivalót, amit "frustoknak" hívtak. Ezután tovább kaszáltak a reggeli elkészítéséig. Reggeli után következett a rendrálás, amelyet az asszonyok és gyerekek végeztek, a férfiak kaszáltak, amíg lehetett. Egy asszony ezalatt már az ebédéről gondoskodott, amelynek az elfogyasztása után, ha lehetett, pihentek egy kicsit, főleg a kaszások.

Az erdei szénacsinalás alatt a gyermekek sok játékot kitaláltak egymás között. A lányok homokból tortát csináltak, mogyorófa lapi volt a pénz, sütötte-főztek úgy, ahogy az édesanyjuktól látták. A legénykék inkább az állatos dolgokat szerették, azt próbálták utánozni, hogyan fuvarozik az édesapa. Az biztos, hogy a húzóláncok ritkán voltak a helyükön, mert a gyermekek mindig levették, és lovaztak vele. Ha két legénytestvér volt a családban (pedig volt még több is), az egyik volt a gazda, a másik a ló. Ha az édesanyjának fára volt szüksége, érdekesen, játékosan küldte a fiait fáért: szólította a

gazdát, és azt mondta, nincs az ebédfőzéshez fája, nem tudna-e hozni a lovával. A kicsi gazda büszkén hívta a lovát, és mentek a láncokkal fáért. Törtek néhány száraz fát a bokrokból, összekötötték láncsal, és a kicsi ló után kötötték. Milyen boldog volt a "ló és a gazda", hogy teljesítették a feladatot.

Azt is megfigyelhették a gyermekek, hogy este, szürkületben vette az édesanya az olvasót a kezébe, és fel-alá sétálgatva elmondta a rózsafüzért minden este.

Így teltek a boldog napok egymás után, és a gyermek látta, hogy milyen tiszta, boldog életet lehet élni a jó Isten adta természet ölen.

Milyen boldog az a gyermek, akinek az édesapja minden fáról tud valami emléket mesélni gyermekkorából, minden tárgy köti őseihez, akik megóvták ezt a kedves tanyát az utódok számára. Milyen szépen hangzik, amikor az apa elmondja: látod, itt éltek az őseid, akik építették ezt a házat és a csűrűt, ezt óvta meg számomra az én nagyapám és édesapám, és én is hagyom a ti számotokra, hogy soha ne feledjétek, milyen boldogok voltunk itt.

Milyen lehangoló, amikor eladódik egy erdei rész, és a apa csak ennyit tud mondani a fiának: látod, amíg el nem adtuk, ez a tanya a miénk volt, ez lett volna a tietek is, de sajnos most vége.

Vigyázzunk értékeinkre, hagyományainkra, emlékeinkre, mert ha felteszik gyermekeink a kérdést, és nem tudunk felemelt fejjel válaszolni, bizony nekünk is fájni fog belül.

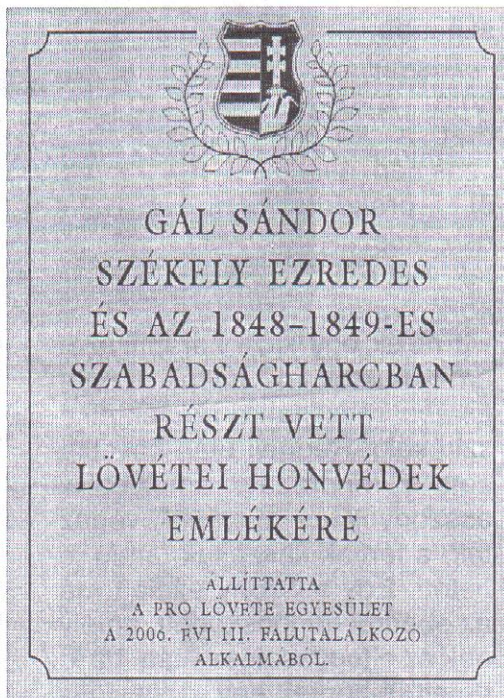
Lázár Béla

Emléktábla Gál Sándornak, a legendás hírvő székely ezredesnek

A III. falutalálkozó egyik kiemelkedő eseménye lesz annak az emléktáblának a leleplezése, amelyet Gál Sándor székely ezredes, valamint az 1848-1849. évi szabadságharcban részt vett lövetei honvédek és nemzetőrök emlékére helyez el a Közbirtokosság irodaházának falán a Pro Lövete Egyesület. Gál Sándor (szül. Csíkszentgyörgy, 1817. szeptember 21. -Elhunyt: Nuterina, 1871. június 17.) Kézdivásárhelyen és Olmützben végezte tanulmányait. 1838-ban lépett be a császári hadsereg 37. (Máriássy) gyalogezredébe. 1842-től alhadnagyi rangban átvezényelték a csíki 14. (első székely) határőrezredhez, ahol 1848-ig hadnagyi rangot ért el. Az 1848. március 15-ei forradalom után a magyar fővárosba utazott és felajánlotta szolgálatait az új magyar kormánynak. Megírta "A Pest városi nemzeti őrsereg ideiglenes oktatás-, gyakorlat- és szolgálati szabályzata" című munkáját, mely áprilisban nyomtatásban meg is jelent. Részt vett a nemzetőrség szervezésében, májustól az Országos Nemzetőrségi Haditanács gyalogsági osztályán segédtisztként szolgált. Számos szabályzatot írt a nemzetőrség és később a honvédség számára. Részt vett a magyar honvédség működési alapelveinek és szervezeti felépítésének kidolgozásában. Klapka Györggyel és Hajnik Károllyal együtt a székely haderőt magyar kormány mellett mozgósította. Augusztustól főhadnagyként az erdélyi honvéd zászlóalj egyik szervezője volt, majd a felállított székely haderő vezérkari

főnöke lett. A háromszéki harcokban a székely csapatok szervezője és parancsnoka volt. 1849 januárjában Bem József ezredessé léptette elő és megbízta a székely haderő további szervezésével. Márciusig egy tízezer főből álló reguláris hadtestet állított fel, és a nyári hadjáratban ennek a székelyföldi hadosztálynak nevezett alakulat parancsnokaként vett részt. Gál a székelyföldi hadipar fejlesztésében is kiemelkedő szerepet vállalt. Ennek köszönhetően 1849 tavaszán megindult a golyóöntés a lövetei vashámorban

is, ahonnan szinte a szabadságharc végéig folyamatosan szállították a hadianyagot a székely táborok, elsősorban Gál Sándor ezredes parancsnoksága alatt lévő haderő számára. Gál Sándor súlyos harcokat vívott a Tömösi-szorosnál, Kökös és Uzon között (ebben az ütközetben esett el a székely hadosztály tüzérségi parancsnoka, Gábor Áron). Az osztrák-orosz csapatok általános támadása után, augusztus 1-jén a kászonyfalusi ütközetben döntő vereséget szenvedett Clamm-Gallas hadtestétől. A vereséggel a Székelyföld teljes egészében az ellenség kezére

került. Maradék seregével visszavonuló Gál Sándor egy éjszaka (aug. 3.) Lövétén pihente ki a fáradalmait, majd augusztus 4-én, Oláhfalun és Udvarhelyen keresztül Kolozsváron csatlakozott Kazinczy ezredes csapataihoz. Július 29-én előléptették tábornokká, de erről csak az emigrációban értesült. Augusztus 17-én Sárvasár közelében sikeres elhárító ütközetet vívott Urban ezredes csapataival. Kazinczy augusztus 24-ei zsidói fegyverletétele után egy ideig a Szatmár környéki mocsárvilágban bujkált, majd 1850 tavaszán sikerült külföldre szöknie. Szoros kapcsolatot tartott a magyar emigrációval, Hamburgban és Londonban tevékenykedett, majd Kossuth Konstantinápolyba küldte, és őt bízta meg az erdélyi szervezkedés katonai vezetésével. 1851 novemberében kinevezte az "erdélyi felszabadító hadsereg" főparancsnokává. Részt vett a Makk József, Jubál Károly és May János vezette függetlenségi szervezkedések előkészítésében. A török kormány akadályozta munkáját, ezért Kossuth a magyarországi letartóztatások után visszarendelte Londonba. 1860-ban alapító tagja volt az olaszországi magyar légiónak. Összeütközésbe került a piemonti politikával és átállt a nápolyi királyság visszaállítására és a pápai hatalom megőrzésére rendelt ellenséges francia csapatokhoz. Elborult elmével halt meg.

Mihály János

Felhasznált források

- Bóna Gábor: Az 1848-49-es honvédsereg vezetői (Rubicon 1999/4)
- Magyarország hadtörténete két kötetben (főszerkesztő: Liptai Ervin), Zrínyi Katonai Kiadó -1985,
- Erdély története (főszerkesztő: Köpeczi Béla), Akadémiai Kiadó -1987.
- Mihály János: Lövete 1848-1849-ben. Lövetei Helytörténeti Füzetek. 3.-Udvarhelyszék Kulturális Egyesület, 2006.

III. Lövétei Falutalálkozó Program

2006. augusztus 5. (szombat)

- 10⁰⁰ óra Ünnepi szentmise
 11¹⁵ óra Megnyitó
 Emléktábla-avatás Gál Sándor székely ezredes és az 1848-1849-es szabadságharcban részt vett lövéteiek emlékére
 Lövétei Diák Díj átadása
 12¹⁵ óra "Orbán Balázs szemével Lövétén" című fotókiállítás megnyitása a Népházban
 13⁰⁰ óra Rövidfilm vetítés Lövétéről
 14⁰⁰ óra Ebédidő
 17⁰⁰ óra "Híd vagyunk a múlt és jövő között" jövőmű hely a Népházban
 19⁰⁰ óra Szórakoztató műsorok kicsiknek és nagyoknak
 21⁰⁰ óra Rövidfilmek a falu életéről
 22⁰⁰ óra Szabadtéri nosztalgiabuli

2006. augusztus 6. (vasárnap)

- 10⁰⁰ óra Sportrendezvények a Gerő-kertben
 12⁰⁰ óra Nagyenyedi borok bemutatója a Tálás csárdában
 A régi lövétei lakodalmas felidézése
 16⁰⁰ óra Gyülekező a lakodalmas háznál Borkóstoló
 17⁰⁰ óra Szentmise
 18⁰⁰ óra Menyasszonyköltöztetés
 19⁰⁰ óra Multság a Népházban

Hívogató

Az ünnepi szentmisével kezdődő III. Lövétei Falutalálkozó alkalmával a Népház keretében többféle esemény fog helyet kapni, amelyek közül megemlíteném az Orbán Balázs szemével Lövétén című fotókiállítást, rövidfilm vetítést Lövétéről, a Híd vagyunk a múlt és jövő között nevű jövőműhelyt, valamint rövidfilmek vetítését a falu életéről.

Szombat este a szórakoztató műsor keretében iskolásaink, fiataljaink, és még reményeink szerint sok-sok műkedvelő fellépésében gyönyörködhetünk, hiszen közös az érdek a fúvószenekartól az idős emberek dalárdájáig.

Vasárnap délután Isten segítségével régi álmunkat szeretnénk valóra váltani nagyon sok jóindulatú ember segítségével, vagyis hála Istennek ma is élő adatközlők visszaemlékezései és elmondásai alapján, lehetőségeink szerint minél hitelesebben szeretnénk szülőfalunk iránti tiszteletből, falustársaink iránti szeretetből bemutatni a régi lövétei lakodalmast, tisztelegve ezzel őseink gyönyörű viselete, énekei és hagyományai előtt. Tisztelettel meghívjuk falunk apraját-nagyját a lakodalomba, legyen ez a lakodalom a falu lakodalma, hiszen mindannyinkat székely anya szült, talpig székely volt az édesapánk, és székely érzés maradt róluk reánk is.

Zenés ébresztő a falvai falunapon

Orbán Balázs szemével Lövétén

Az *Orbán Balázs szemével* című fotótábor, - amelynek célja minden esztendőben egy-egy község, település leltárszerű (de nem csak) képanyagának elkészítése - idei helyszíne Lövete lesz augusztus 1-6. között, tudtuk meg Szőcs Endrétől, az Udvarhelyszék Kulturális Egyesület ügyvezető igazgatójától. A táborot az egyesület a Lövétei Polgármesteri Hivatallal közösen szervezi. A jelzett időszakban értékmentő szándékkal kilenc fotós tevékenykedik majd a községben: Balázs

Ödön, Balázs Attila, Péter Zoltán, Fodor Hunor, Erdély Bálint Előd (Székelyudvarhely), Egyed József (Lövete), Czire Alpár (Székelykeresztúr), Ádám Gyula (Csíkszereda) és Boldog Gusztáv (Békéscsaba).

Az Udvarhelyszék Kulturális Egyesület munkatársai pályázaton nyertek a Hargita Megyei Tanácstól támogatást a tábor anyagának elkészítéséhez, valamint 100 fénykép 30x45 cm-re való nagyításához. A helyi polgármesteri hivatal felvállalta a résztvevő fotósok teljes ellátását, valamint a kiállítás anyagának előkészítését.

A táborozás alatt készült fotóanyagból a III. Lövétei Falutalálkozó első napján (aug. 5.) kiállítás nyílik, amelynek helyszíne a Népház lesz. A kiállítást P. Buzogány Árpád, a HMKK munkatársa nyitja meg.

Mihály János:

Adalékok a kollektivizálás történetéhez Lövétén

(folytatás az előző lapszámunkból - részlet egy nagyobb tanulmányból)

Ennek, valamint a beinduló iparosításnak a következménye egyrészt a fiatalok elvándorlása. Ez a folyamat azonban nem járt Lövétén a népességszám rendkívüli apadásával, mint ahogy az a Homoród mente más településein látványosan bekövetkezett (pl.

Homoródremete, hol 1956-1966 között 30-50%-os népességapadás figyelhető meg). Azért nem, mert megvoltak a helyben maradáshoz is a feltételek, a városi munkahely közelsége és a háztáji gazdaság megtartásának lehetősége. A községtől néhány kilométerre fekvő szentkeresztbányai vasüzemben (amely Vlahica Vasipari Vállalat néven a szocialista tervgazdálkodás éveiben kisebb munkaerővonzó ipari központtá vált), vagy helyben a lövétei vaskőbányában lehetett munkát vállalni. A vasüzem és a vaskőbánya erős vonzást gyakorolt a lövétei tanyákon élőkre is, minek következtében Kirulyfürdőn az előbb említett Homoródremetéhez hasonló népességapadás zajlott le 1956-1966 között.

Sólyomkőháta, Kalibáskő, Lenkút, Vészmező, Kongófa, Kirulysarka, Vágás, valamint a Kiruly völgye... Ezekben az években sok lakos és nagyszámú család élt ezeken a tanyákon. Állattartással foglalkoztak. Ennek jövedelméből tartották fenn magukat. (...) Hangos volt a tanyasi világ, míg a kollektív fel nem bontott mindent! (Miklós Rózália közlése). 1966 végén a kollektív gazdaságban dolgozó családok száma meghaladta a

96-ot, míg a munkaerő száma 141, a mezőgazdasági földterület 334 hektár, az álló alap értéke több mint fél millió lejre emelkedett. A családi gazdaságok túlnyomó többségét azonban nem sikerült bekényszeríteni a későbbiekben sem a kollektív gazdaságba. 1986-ban 1218 gazdaság volt a faluban. Ebből 1184 volt családi magán gazdaság, és csupán 34 gazdaság volt a kollektív tagoké. A falu termőföld-birtoka és annak eloszlása azonban nem tették lehetővé, hogy a lövéteiek csak mezőgazdaságból éljenek. Ezért a "szocialista építés éveiben" a község aktív lakosságának nagy része ingázott: Szentkeresztbányán, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen dolgozott.

Tanácsülés

(folytatás a 2. oldalról)

cég is pályázott az épület megvásárlására, de több mint 6 órás egyeztető megbeszélés után a két cég 70-70 millió régi lej értékű munkát elvégzése ellenében visszalépett az épület megvásárlási szándékától. Így az épületet 720 millió régi lejjel sikerült megvásárolni, bár 1.300, 1.400 és 1.500 millió régi lejes árajánlat is elő volt készítve a zárborítékos licitre."

Ugyanitt az újság felvállalta, hogy ha valamelyik tanácsos részletesebben le szeretné írni a tájékoztatást, ami a CEC épületének megvásárlása kapcsán elhangzott, azt az újság leközlí.

A svájci adományok kapcsán tájékoztatták a tanácsot, hogy megérkeztek az első szállítmányok, most van folyamatban 188 ágy szállítása.

A polgármester tájékoztatta a cégeket, hogy használják a magyar feliratokat, mert a törvény kötelezi őket, mivel nagyobb a település magyar lakossága, mint 20%.

Idegen földben nyugszanak (V.)

A második világháború alatt, a hadifogoly táborokban, vagy különböző csatatereken elesett lövéteiek névsora.(m. j.)

I. Név: Mihály András
Rendfokozat: honvéd.
Csapattest: 27.II.,.zlj.
Születési idő: 1909.
Anyja leánykori neve: Toke Anna
Iktatási szám:
C.627.630.22.v.1944
Esemény: Eltűnt
Esemény dátuma: 1944. 05. 12.
Legközelebbi hozzátartozó neve: Mihály Márton
Hozzátartozója értesítésének dátuma: 1944. 07. 03.
Fogságba esés dátuma: 1944. 05. 12.
Fogság helye: I. 108/1
Elhalálozás dátuma: 1945. 03. 09.

II. Mihály István
Rendfokozat: tart. honvéd
Csapattest: 15. szé. hö. zlj.
Születési idő: 1898.
Lakhelye: Lövete / Udvarhely vm.
Anyja neve: György Júlia
Esemény: Megsebesült
Esemény dátuma: 1944. 09. 01.
Esemény helye: Csíkszépvíz
Elhalálozás dátuma: 1944. 12. 30.

A helyi földosztó bizottság elvesztette a Balog Karolával szembeni pert, amelyben a közbirtokosságban visszakapott földterületét kéri vissza, mint magántulajdont.

A Megyei Közrendészet kéri, hogy egy ládát helyezzen ki a tanács valahova, ahová az emberek a rendőrség működésével kapcsolatos véleményeiket beledobhatják.

Más probléma nem lévén, a gyűlést bezárták.

Lázár László

Táboroztunk

Az iskolai év végén tudomásunkra jutott a X. Szejke Szépteremtő Kaláka kézműves tábor. Fazakas Ágnes vezetésével mi is részt vettünk: Kelemen Kinga, Kolozsi Andrea, Orbán Magdolna.

Lövétéről indultunk, útban megálltunk Máréfalván, ott találkoztunk társainkkal. Rövid ismerkedés után megnéztük a népházat, a tájházat és a székelykapukat, ami nagyon tetszett és még sok érdekes régiséget láttunk. Onnan útba vetjük Zetelekát, megnéztük a vízgyűjtő gátat és a fogadókat. A következő megálló Varság volt, ahol kézművesekkel találkoztunk: citerakészítővel, aki egy nagyon szép népdalt játszott el. Majd a szövő nénihez mentünk, aki szintén bemutatta a mesteresség fortélyait. Ezt az utat gyalog tettük meg egy kirándulás keretében. Varságon nagyon elcsodálkoztunk, hogy milyen nagy távolságok vannak a házak között.

Végül megérkeztünk Szejkére, ahol egy hétig voltunk elszállásolva egy villába. Itt gyakoroltuk a kézművesség csínját-bínját, és ki is próbáltuk a gyöngyfűzést, a nemezést, a varrást, a bútorfestést és a bogozást. Délutánonként fürdöttünk a strandon, ami a legnagyobb élményt nyújtotta, és az idő is kedvezett.

Utolsó nap Székelyudvarhelyen kiállították munkáinkat, amelyet sokan megnéztek és csodáltak. Élményeinket énekbe is foglaltuk:

"Kár, hogy máris vége van,
Mindenki a pólóban,
A pólón meg azt írja:
Szépteremtő Kaláka"

Reméljük, sok ilyen élményben lesz még részünk.

Kelemen Kinga
Kolozsi Andrea
Orbán Magdolna

Pedagógiai lexikon

Játékfilm

A játékfilm, - akárcsak az értékes regény, festmény vagy zenemű - művészi alkotás, amelynek az a rendeltetése, hogy a filmművészet eszközeivel céltudatosan megformálva a való világot tükrözze, a társadalom és az egyén életét ábrázolja, ezáltal lényeges mondanivalót közöljön. Az értékes film nevelő ereje igen nagy. Különleges sajátosságai (érzékletes képi megjelenítése, összeötvözött látási-hallás hatásai, teret, időt átfogni képes technikai lehetőségei, mozgalmassága, változatossága, szuggesztivitása stb.) következtében nagy hatást gyakorol a gyermek egész személyiségére: gyarapítja ismereteit, fejleszti értelmi képességeit, akarati működéseket indít el, magára vonja, és kényszerítő erővel összpontosítja a figyelmet, megmozgatja a fantáziát, mély érzelmeket kelt. A film így válhat a gyermek gondolkodásának, jellemének, világnézetének, erkölcsi- és magatartásának hathatós formálójává.

A jó játékfilm egyúttal jó szórakozást is nyújt, ezért jelentős helye van a gyermek szabad idejében. Csak a túlzásba vitt, túl gyakori mozilátogatás vagy tv-filmnézés káros, mert testileg, szellemileg fárasztó, és elvonja a fiatalokat más, szükséges és hasznos tevékenységtől. Nehéz lenne szabályt felállítani, hogy mi legyen a mérték: ez az életkortól, az egyéni fejlettségtől, a szellemi teherbírástól, azonkívül a kötelező iskolai elfoglaltságtól, tanulnivalótól, a helyi lehetőségektől függ. Heti egy, a serdülőkortól kezdve, esetleg két játékfilmnél többet jól "megemésztetni" nem lehet, a sok, egymás után megnézett film elrontja egymás hatását. A film megértése fontos szempont, alkotói mondanivalóját érteni, s nemcsak a lényegtelen mozzanatait, kacagta-

tó vagy könnyfakasztó elemeit fogni fel.

Nevelő munkánk akkor eredményes, ha a gyermek az értékes mondanivalójú játékfilmeket többre becsüli a közepesnél és a gyengénél, tehát kezd kialakítani filmízlését.

Manapság a tévéképernyő sarkában megjelennek az életkori korlátozásra vonatkozó számocskák attól függően, hogy milyen jelenetek láthatók a filmben. A szülőknek nem árt tudni, hogy csak erre hagyatkozni gondatlanság, mivel ezen megállapítások nem minden egyes gyerek fejlődési szintjének felelnek meg még azonos korosztályon belül sem. Legjobb lenne, ha csak olyan filmet látna a gyerek, amelyet a szülő már látott, és szívesen megmutatna a gyereknek is, vagy szakemberek véleménye szerint akkora gyereknek való. Úgy a szülőnek, mint a gyereknek élménytöbbletet adhat, ha a filmnézés közös program, és az esetleges kérdéseket, benyomásokat még melegebben megbeszélhetik.

András Magdolna óvónő

Csíkmadarason járt a fúvószenekar

2006. július 9-én reggel a fúvószenekar Feri bácsi vezetésével elindult Csíkmadarásra a fúvostalálkozóra. Nagyon tetszett a fogadtatás. Külön terembe vezettek, és megkínáltak kis frissítővel. Utánna elmentünk a színpadhoz, és vártuk a többi zenekar felvonulását. Ott volt a csíkdánfalvi, az alvalvi, a tekerőpataki és természetesen a csíkmadarasi zenekar. Nagyon sok szép és érdekes produkciót hallottunk. Miután az zenekarokat végighallgattuk, egy nagyon finom ebéden vettünk részt.

Ezt követően elbúcsúztunk, buszra ültünk, és hazafelé vettük az irányt.

Márton Rita, Pál Orsolya

Ép fogak

A nevezetes családi események sorába tartozik, amikor "mindannyiunk szeme fényének" előbújik első tejfoga. Ez bekövetkezhet egészen váratlanul, de előfordulhat, hogy az első tejfogak áttörése megviseli a csecsemőt. A gyermek nyugtalan, nyálképződése fokozottabbá válik, idegesen dörzsöli az ínyét, sőt éjszakai álmatlanság és kisebb hőemelkedés is kíséri a fogzást. Ezek a tünetek 2-3 napon belül, amikor a tejfog áttöri az ínyt, szinte egyik pillanatról a másikra megszűnnek. A fogzás tehát nem betegség! Kifejezetten lázas állapot, elesettség nem magyarázható a nehezebb fogáttöréssel. Az ok egészen más lehet, tehát feltétlenül gyermekorvoshoz kell fordulni.

A tejfogak előtörési idejében sokszor elég jelentős, néha több hónapos eltérések lehetnek az átlagos adatoktól. Egy-egy csecsemőnek már 3-4 hónapos korban megindul a fogzás. Semmiféle következtetést nem szabad levonni abból sem, ha az egyébként egészségesen fejlődő csecsemőnek 6 hónapos kor helyett esetleg csak 10-11 hónapos korban tör át az első tejfoga.

Néhány hasznos tanács, hogy egyre több legyen az ép fogakkal mosolygó gyermek:

- Az újszülött természetes tápláléka az anyatej. Ez tartalmazza mindazon anyagokat, amelyek a fogcsírák fejlődéséhez szükségesek. A szopás serkentő ingerként hat a rágóizmokra, és kedvezően befolyásolja az álcsonatok fejlődését is.

- Súlyos probléma az ún. "cumisüveg-szindróma". Sajnos e rossz szokásnak sok gyermek

tejfogazata esik áldozatul. Miről is van tulajdonképpen szó? A csecsemő vagy kisgyermek étkezések között vagy egész nap 5-10 percenként fogyaszt egy-egy kortyot cukros teákból vagy gyümölcslekből, amelyek hihetetlen gyorsan kezdik pusztítani a nemrég előtört tejfogakat, különösen a felső tejmetszőket, és rövid időn belül a fogak letöredeznek. Tanítsuk meg a kisbabát már 7-8 hónapos kortól pohárból inni. Étkezések között a gyereket cukros tea, gyümölcsle helyett ivóvízzel kínáljuk!

- Kerüljük azt az egyre jobban eluralkodó szokást, hogy az óvodáskorúakat rászoktatjuk a szénsavas, cukros üdítők rendszeres fogyasztására. Ezek az üdítők literenként kb. 100 gramm cukrot tartalmaznak, melynek a tejfogazatra való káros hatása egyértelműen bizonyított.

- Káros szemlélet, hogy "szuvas tejfogat nem kell kezelni", mert úgyis kiesik. A fogorvosok szerint már 2 és fél éves kortól a rendszeres, negyedévenkénti fogorvosi ellenőrzés, és ha szükséges kezelés elkerülhetetlen és fontos.

- A szájhygiénés nevelés 2 és fél - 3 éves korban kezdődjön! Fontos a fokozatosság. Először az öblítés műveletét tanítsuk meg. Azután fogkrém nélküli fogkefével, a gyermek kezét vezetve próbálkozzunk, s csak azután következzen a fogkrémes fogmosás! A fogkrém mindig gyermekfogkrém legyen. Általában csak 4-5 éves kor után érjük el a teljes önállóságot. A kisgyermekkorú fogszuvasodás megelőzése nem könnyű feladat, de minden szülő sokat tud segíteni abban, hogy egyre több gyermeknek legyen ép foga.

Miklós Emília

Lövétei tájszavak VIII.

Mihály János gyűjtéséből

facsarint - csavar
fartal - állat hátrál, farol
férefarag - igyekszik más irányba terelni a beszélgetést
fosos - pletykás
früstök - reggeli
garádics - lépcsőfok
gogos - paradicsompaprika
gyócs - golyos
gutta - agyvérzés
hárászkendő - kötött gyapjú nagykendő
hezzok - hozzájuk
homáj - felhő
honcsok - vakondtúrás
jércike - fiatal, még nem kotló növendék
kancsi - kancsal
katyfol - összeviszsa főz
kaszten - fiókos ruhatartó

Viccek

- Édesanyám - szól a gyermek - nem elég savanyú ez a káposzta.

- De fiam, ez mákos tészta!
- Mákos tészta? Na, annak lása-e, elég savanyú.

- Miért zsíros a tej?
- Hogy fejés közben ne nyikorogjon.

Egy idős nő kopog be a tanári ajtaján és köszön:

- Jó napot kívánok, én Kovács Pistikének a nagymamája vagyok. Szeretném a kis unokámat elkéreztetni.

- Az lehetetlen, - mondja a tanárnő - Pistike nem jött ma iskolába.

- Miért, hát hol van?

- Hát, az ön temetésén.

Kiadja a **Lövétei Ifjak Egyesülete**
a **Lövéte Kőbirtokosság**
Lövéte Község Önkormányzata
és a **Select Mettemplast kft**
támogatásával
Nyomja a **ROTAPRINT** nyomda

**A szerkesztőség nem
minden esetben ért egyet
a cikkek tartalmával!**

Szerkesztőség: **András Mónika, András Kinga, Lázár László, Mihály János**
Munkatársak: **Lázár Béla, András Magdolna**